

Social 1.
/MARM

Notat om hjælpemidler og forbrugsgoder

til brug for temamøde den 15. marts 2023

Indhold

1. Indledning

2. Lovgrundlag

3. Generelt

Kriterier for bevilling

- Væsentlighed
- Den daglige tilværelse
- Udøvelse af erhverv

4. Afgrænsning til anden lovgivning (sektoransvarlighed)

- Sygehussektoren.

5. Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser

6. De konkrete mødesager

1. Indledning

Vi har valgt at fremlægge 40 konkrete sager for beskikkede medlemmer for at belyse Ankestyrelsens praksis om hjælpemidler og forbrugsgoder. Under pkt. VII findes et resume af de konkrete sager, som er behandlet på møde. En del af de fremlagte sager omhandler tyngdedyner, hvilket er behandlet Ankestyrelsens principmeddelelse 36-22.

2. Lovgrundlag

Praksisnotatet er baseret på Lov om social service, nr. 170 af 24. januar 2022 (**serviceloven**), bekendtgørelse nr. 1247 af 13. november 2017 om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven (**hjælpemiddelbekendtgørelsen**), cirkulære om afgrænsning af behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsenet nr. 9079 af 22. februar 2013 (**afgrænsningscirkulæret**) og vejledning nr. 10324 af 14. december 2017 (**vejledning om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder**).

Uddrag af serviceloven:

§ 112. Kommunalbestyrelsen skal yde støtte til hjælpemidler til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når hjælpemidlet

- 1) i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne,
- 2) i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller
- 3) er nødvendigt for, at den pågældende kan udøve et erhverv.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at et hjælpemiddel skal leveres af bestemte leverandører. I forbindelse med kommunalbestyrelsens indgåelse af leverandøraftaler inddrages repræsentanter for brugerne ved udarbejdelse af kravspecifikationerne.

Stk. 3. Ansøgeren kan vælge leverandør af hjælpemidler, jf. dog stk. 4. Hvis kommunalbestyrelsen har indgået en leverandøraftale og ansøgeren ønsker at benytte en anden leverandør end den, som kommunalbestyrelsen har indgået leverandøraftale med, indkøber ansøgeren selv hjælpemidlet og får udgifterne hertil refunderet, dog højst med et beløb svarende til den pris, kommunen kunne have erhvervet hjælpemidlet til hos sin leverandør. Har kommunalbestyrelsen ikke indgået leverandøraftale, kan ansøgeren vælge leverandør, og støtten ydes efter regning, dog højst med et beløb svarende til prisen på det bedst egnede og billigste hjælpemiddel.

Stk. 4. Ansøgerens ret til at vælge leverandør af hjælpemidler efter stk. 3 gælder ikke, hvis kommunalbestyrelsen kan stille et hjælpemiddel til rådighed, som er fuldstændig identisk med det hjælpemiddel, som ansøgeren ønsker at anskaffe fra en anden leverandør.

Stk. 5. Social- og ældreministeren kan i en bekendtgørelse fastsætte regler om

- 1) afgrænsningen af de hjælpemidler, hvortil der kan ydes støtte, og adgangen til genanskaffelse,
- 2) i hvilket omfang modtageren selv betaler en del af udgiften til anskaffelse, reparation og drift af et hjælpemiddel,
- 3) hvornår støtte til et hjælpemiddel kan ydes som udlån eller udleveres som naturallydelse,
- 4) hvorvidt der skal gælde særlige betingelser for støtte til visse hjælpemidler, herunder muligheden for udlevering af visse hjælpemidler fra en offentlig institution, og
- 5) hvorvidt visse hjælpemidler kan stilles til rådighed som led i et botilbud.

§ 113. Kommunalbestyrelsen skal yde hjælp til køb af forbrugsgoder, når betingelserne i § 112, stk. 1, er opfyldt. Der kan dog ikke ydes hjælp til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo.

Stk. 2. Der kan kun ydes hjælp, når udgiften er over 500 kr.

Stk. 3. Hjælpen udgør 50 pct. af prisen på et almindeligt standardprodukt af den pågældende art.

Stk. 4. Hvis det på grund af den nedsatte funktionsevne er nødvendigt med et forbrugsgode, der er dyrere end et almindeligt standardprodukt, eller hvis den nedsatte funktionsevne nødvendiggør særlig indretning af forbrugsgodet, betaler kommunen, jf. stk. 1, de nødvendige merudgifter.

Stk. 5. Hvis forbrugsgodet udelukkende fungerer som et hjælpemiddel til at afhjælpe den nedsatte funktionsevne, betaler kommunen, jf. stk. 1, de fulde anskaffelsesudgifter. Hjælpen kan ydes som udlån.

Stk. 6. Social- og ældreministeren kan i en bekendtgørelse fastsætte nærmere regler om

- 1) afgrænsningen af de forbrugsgoder, der kan ydes hjælp til, og adgangen til genanskaffelse, og
- 2) i hvilket omfang modtageren selv skal betale en del af udgiften til reparation og drift af et forbrugsgode.

§ 115. Det er en forudsætning for støtte efter §§ 112, 113, 113 b og 114, at hjælpemidlet, forbrugsgodet eller bilen ikke kan bevilges efter anden lovgivning.

Uddrag af bekendtgørelsen om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven:

§ 2. Der kan normalt ikke ydes støtte til hjælpemidler, som ansøgeren selv har anskaffet, inden bevilling er givet.

§ 3. Hjælp ydes til anskaffelse af det bedst egnede og billigste hjælpemiddel. Hjælpen kan ydes som udlån, kontantydelse eller udleveres som naturalhjælp.

Stk. 2. Hvis hjælpen er ydet som udlån, skal hjælpemidlet tilbageleveres til kommunen, når ansøgeren ikke har brug for det mere. Følgende hjælpemidler skal dog ikke tilbageleveres efter endt brug: Ortopædisk fodtøj, arm- og benproteser, støttekorsetter og bandager m.v., parykker, brystproteser, stomihjælpemidler og kropsbårne synshjælpemidler til personer med en varigt nedsat synsfunktion eller medicinsk-optisk definerede, varige øjenlidelser.

§ 4. Hjælp til reparation og udskiftning af bevilgede hjælpemidler samt reservehjælpemidler ydes efter behov. Hvis ansøgeren fortsat har behov for det pågældende hjælpemiddel, og ansøgerens funktionsnedsættelse i alt væsentlighed er uændret siden kommunalbestyrelsens seneste afgørelse, og ansøgeren afgiver en erklæring herom på tro og love, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om udskiftning af bevilgede hjælpemidler uden at indhente yderligere oplysninger. Kommunalbestyrelsen kan desuden træffe afgørelse om reparation af et hjælpemiddel på baggrund af en erklæring på tro og love fra ansøgeren om behovet for reparation. Kommunalbestyrelsen kan i sammenhæng hermed opstille faste kriterier for reparation af visse hjælpemidler, f.eks. kriterier for prisen på reparation, hvor reparationen skal foretages, og hvor længe efter modtagelsen af hjælpemidlet reparation kan ske.

Stk. 2. Hvis ansøgeren har benyttet sig af retten til frit valg af hjælpemiddel, jf. § 112, stk. 3, i lov om social service, og hvis der på grund af ansøgerens frie valg undtagelsesvist skulle blive tale om ekstraordinært dyre eller hyppige reparationer eller hyppigere udskiftninger, skal udgifterne hertil afholdes af ansøgeren selv.

Stk. 3. Der ydes ikke hjælp til udgifter, som følger af brug af hjælpemidlet, f.eks. til drift, rengøring eller vedligeholdelse, jf. dog stk. 4-6.

Stk. 4. Der ydes hjælp til batterier til brug for hjælpemidler bevilliget efter § 112 i lov om social service, som ikke kan købes i almindelig handel, eller som ikke kan eller bør udskiftes af ansøgeren.

Stk. 5. Der ydes hjælp til udskiftning af dæk og slanger til kørestole, hvis der er behov for mere end en årlig udskiftning. Ansøgeren betaler selv udgifterne til den første årlige udskiftning.

Stk. 6. Hjælp til førerhunde omfatter tillige et årligt beløb til dækning af løbende nødvendige udgifter til førerhunden.

§ 6. Efter § 112, stk. 3, i lov om social service kan ansøgeren vælge leverandør af hjælpemidler, jf. dog stk. 2. Hvis kommunalbestyrelsen har indgået en leverandøraftale, og ansøgeren ønsker at benytte en anden leverandør end den, som kommunalbestyrelsen har indgået leverandøraftale med, indkøber ansøgeren selv hjælpemidlet og får udgifterne hertil refunderet, dog højst med et beløb svarende til den pris, kommunen kunne have erhvervet hjælpemidlet til hos sin leverandør. Har kommunalbestyrelsen ikke indgået leverandøraftale, kan ansøgeren vælge leverandør, og støtten ydes efter regning, dog højst med et beløb svarende til prisen på det bedst egnede og billigste hjælpemiddel.

Stk. 2. Ansøgerens ret til at vælge leverandør af hjælpemidler efter stk. 1 gælder ikke, hvis kommunalbestyrelsen kan stille et hjælpemiddel til rådighed, som er fuldstændig identisk med det hjælpemiddel, som ansøgeren ønsker at anskaffe fra en anden leverandør.

Stk. 3. Ved indkøb af hjælpemidler efter reglerne i § 112, stk. 3, i lov om social service skal fakturaen fra den leverandør, som ansøgeren vælger, sendes og afregnes direkte med kommunen. Ansøgeren hæfter selv for egenandelen, der betales direkte til leverandøren. Det skal fremgå af fakturaen, om ansøgerens evt. egenandel er fratrukket.

Stk. 4. Det er en betingelse for, at kommunalbestyrelsen kan yde støtte til hjælpemidler indkøbt efter reglerne i § 112, stk. 3, i lov om social service, at det hjælpemiddel, som ansøgeren har valgt, opfylder de faglige specifikationer og krav til egnethed, som kommunalbestyrelsen har opstillet. Det er ansøgerens ansvar at sikre dette.

§ 9. Der kan ydes støtte til injektions- og testmaterialer (f.eks. sprøjter, kanyler, insulinpen, fingerprikker (lancetter), teststrimler og blodsuktermåleapparatur) til insulinkrævende diabetikere og til diabetikere, som er i kombinationsbehandling med insulin og tabletter eller andet godkendt injektionspræparat. Der kan ydes støtte til inhalator til administration af insulin, når injektion medfører meget svære lokalreaktioner som komplikation.

Stk. 2. Hjælpen til blodsuktermåleapparatur ydes med halvdelen af den samlede udgift.

Stk. 3. Til tabletbehandlede diabetikere, hvor lægen anser jævnlig blodsuktermåling for påkrævet, gives op til 150 stk. teststrimler og fingerprikker (lancetter) årligt.

§ 17. I henhold til § 113, stk. 1, i lov om social service skal kommunalbestyrelsen yde hjælp til køb af forbrugsgoder, når betingelserne i § 112, stk. 1, er opfyldt. Der kan dog ikke ydes hjælp til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo.

Stk. 2. Forbrugsgoder omfatter produkter, som er fremstillet og forhandles bredt med henblik på sædvanligt forbrug hos befolkningen i almindelighed.

§ 18. Der kan normalt ikke ydes støtte til forbrugsgoder, som ansøgeren selv har anskaffet, inden bevilling er givet.

§ 20. Hjælp til anskaffelse af øvrige forbrugsgoder ydes med et beløb svarende til 50 pct. af prisen på et almindeligt standardprodukt af den pågældende art.

Stk. 2. Der kan ud over støtte efter stk. 1 ydes hjælp til betaling af forskellen mellem prisen på et almindeligt standardprodukt og prisen på det bedst egnede og billigste produkt. Hjælpen ydes, hvis der foreligger ganske særlige forhold ved den nedsatte funktionsevne, som nødvendiggør anskaffelse af et forbrugsgode, der

- 1) er dyrere end et almindeligt standardprodukt eller
- 2) nødvendiggør særlig indretning.

Stk. 3. Hvis forbrugsgodet på grund af den nedsatte funktionsevne udelukkende fungerer som et hjælpemiddel, således at ansøgeren ikke kan benytte produktet efter sit formål som forbrugsgode, omfatter hjælpen den fulde anskaffelsespris på det bedst egnede og billigste produkt. Hjælpen kan ydes som udlån.

Stk. 4. Computere med standardsoftware, der understøtter hjælpemidler til blinde og svagsynede, dækkes med den fulde anskaffelsespris til det bedst egnede og billigste produkt. Hjælpen kan ydes som udlån.

Stk. 5. Der ydes kun hjælp efter denne bestemmelse, når udgiften i den enkelte ydelsessituation overstiger 500 kr.

Stk. 6. Der ydes ikke hjælp efter denne bestemmelse til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo, f.eks. almindelige stole, borde, senge, telefoner, TV, radioer, DVD-afspillere, CD-afspillere, tablets m.v., som normalt findes i ethvert hjem, der måtte ønske det.

Uddrag af afgrænsningscirkulæret

Formålet med cirkulæret er at definere, hvad behandlingsredskaber er, og at afgrænse behandlingsredskaber over for tilgrænsende kategorier af redskaber og hjælpemidler, hvortil udgiften som hovedregel afholdes af andre end regionerne, typisk af kommunerne.

Området for apparatur, redskaber og hjælpemidler kan opdeles i 5 kategorier:

- 1) Behandlingsredskaber. Udgiften afholdes af regionerne.
- 2) Hjælpemidler og forbrugsgoder (lov om social service). Udgiften afholdes af kommunerne.
- 3) Hjælpemidler (hjemmesygepleje, sundhedsloven). Udgiften afholdes af kommunerne.
- 4) Hjælpemidler i forbindelse med genoptræning. Udgiften afholdes af kommunerne.
- 5) Hjælpemidler i øvrigt.

Behandlingsredskaber er redskaber, som A) patienten forsynes med som led i behandling på sygehus eller i speciallægepraksis, der efter aftale med sygehusvæsenet varetager opgaver for dette, eller B) patienten forsynes med som led i eller som en fortsættelse af den iværksatte behandling med det formål enten at tilvejebringe yderligere forbedring af det resultat, som er opnået ved sygehusbehandlingen, eller at forhindre forringelse af dette resultat.

Et givet apparatur eller redskab kan være både et behandlingsredskab og et hjælpemiddel. Om det kategoriseres som det ene eller det andet afhænger af den sammenhæng, apparaturet eller redskabet indgår i, dvs. om det opfylder kriterierne for at kunne kategoriseres som et behandlingsredskab (tilvejebringe yderligere forbedring af det resultat, som er opnået ved sygehusbehandling, eller at forhindre forringelse af dette resultat) eller et hjælpemiddel (afhjælpning af en nedsat varig funktionsevne).

I tilfælde, hvor der opstår tvivl om hvilken myndighed, der er ansvarlig for betaling af et nødvendigt behandlingsredskab eller hjælpemiddel, som skal betales af regionen eller af kommunen, er det vigtigt, at tvivlen ikke kommer borgeren til skade. Den myndighed, der har tættest kontakt med borgeren, skal i givet fald umiddelbart levere det nødvendige behandlingsredskab eller hjælpemiddel til borgeren, hvorefter betalingsspørgsmålet må afklares efterfølgende mellem de involverede myndigheder.

Uddrag af vejledning om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder, nr. 10324 af 14. december 2017

Formål og personkreds

1. Bevilling af hjælpemidler og forbrugsgoder skal medvirke til, at borgeren får mulighed for at føre en så normal og selvstændig tilværelse som muligt og i størst mulig grad gøre den pågældende uafhængig af andres bistand i dagligdagen.

Tildeling af et hjælpemiddel eller forbrugsgode skal samtidig sikre, at borgere med varigt nedsat funktionsevne, der ønsker det, får mulighed for at få eller bevare en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Personkredsen omfatter borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne som følge af medfødt eller senere opstået handicap, sygdom eller som følge af ulykkesskader, der gør et hjælpemiddel nødvendigt.

Der skal være tale om en varigt nedsat funktionsevne, hvis konsekvenser er af indgribende karakter i den daglige tilværelse. Det indebærer, at der ikke inden for en overskuelig fremtid vil være udsigt til bedring af de helbredsmæssige forhold, og at der i lang tid fremover vil være et behov for at afhjælpe følgerne af den nedsatte funktionsevne. Normalt vil lidelsen være en belastning for borgeren resten af livet. For en nærmere gennemgang af begrebet »nedsat funktionsevne« henvises til vejledning om formål og andre generelle bestemmelser i serviceloven. Vedrørende muligheden for at bevilge hjælpemidler eller forbrugsgoder i en tidsbegrænset periode til borgere med midlertidige funktionsnedsættelser henvises til punkt 10 ff.

...

Anskaffelse inden bevilling

4. Der kan efter hjælpemiddelbekendtgørelsens §§ 2 og 18 normalt ikke ydes støtte til hjælpemidler eller forbrugsgoder, som borgeren selv har anskaffet, inden bevilling er givet.

Det er et almindeligt princip i den sociale lovgivning, at ansøgning skal indgives, og bevilling modtages, inden en social ydelse, herunder et hjælpemiddel eller et forbrugsgode, anskaffes.

Der kan dog være enkelte tilfælde, hvor behovet for anskaffelse af det pågældende hjælpemiddel eller forbrugsgode må anses for uopsætteligt. I sådanne tilfælde vil der efter en konkret vurdering kunne ydes støtte, selvom anskaffelse sker, inden bevilling er givet. Der kan ved denne vurdering lægges vægt på hjælpemidlets eller forbrugsgodets art og funktion samt størrelsen af udgiften ved anskaffelsen.

Anskaffer borgeren sig hjælpemidlet, efter borgeren har ansøgt om hjælp hertil, det være sig under sagens behandling i kommunen eller efterfølgende under en eventuel klagesag i Ankestyrelsen, bærer borgeren selv risikoen for helt eller delvist at afholde udgiften.

...

Hvad dækker ydelsen

30. I forbindelse med kommunalbestyrelsens sagsbehandling må det afklares, hvilke manglende funktioner hjælpemidlet skal afhjælpe, og hvilke muligheder der findes for at afhjælpe den nedsatte funktionsevne under hensyn til borgerens situation. Formålet med hjælpen bør være, at den enkelte kan leve et liv som andre på samme alder og i samme livssituation.

Der skal ydes det bedst egnede og billigste hjælpemiddel ud fra en samlet vurdering af borgerens situation. Ved denne vurdering kan der bl.a. indgå oplysninger om borgerens behov og helbredsmæssige tilstand. Desuden indgår oplysninger om hjælpemidlets kvalitet, driftssikkerhed, betjeningsmulighed, driftsudgifter, holdbarhed, krav til service, garanti, service- og reparationsmuligheder.

Hjælpemidlet kan være til borgerens eget brug, f.eks. protese, stok, kørestol, eller til brug for andre, der hjælper borgeren i dagligdagen, f.eks. en personløfter.

...

Almindeligt standardprodukt

52. Hjælpen ydes som udgangspunkt med et kontant beløb svarende til 50 pct. af prisen på et almindeligt standardprodukt af den type, der er behov for til at afhjælpe den nedsatte funktionsevne. Ved fastlæggelsen af et almindeligt standardprodukt må prisen på et gennemsnitsprodukt af den pågældende type lægges til grund.

Til forskel fra egentlige hjælpemidler vil et forbrugsgode, der bevilges med henblik på at kompensere for en nedsat funktionsevne, normalt også indebære en lettelse i dagligdagen på samme måde som for borgere uden nedsat funktionsevne. Egenbetalingen på 50 pct. har således baggrund i, at der ville være tale om overkompensation, hvis borgeren med funktionsnedsættelse fik de fulde anskaffelsesudgifter dækket.

3. Generelt

Bevilling af hjælpemidler og forbrugsgoder skal medvirke til, at borgeren får mulighed for at føre en så normal og selvstændig tilværelse som muligt og i størst mulig grad gøre den pågældende uafhængig af andres bistand i dagligdagen.

Tildeling af et hjælpemiddel eller forbrugsgode skal samtidig sikre, at borgere med varigt nedsat funktionsevne, der ønsker det, får mulighed for at få eller bevare en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Personkredsen omfatter, som beskrevet oven for, borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne som følge af medfødt eller senere opstået handicap, sygdom eller som følge af ulykkesskader, der gør et hjælpemiddel nødvendigt.

Der skal være tale om en varigt nedsat funktionsevne, hvis konsekvenser er af indgribende karakter i den daglige tilværelse. Det indebærer, at der ikke inden for en overskuelig fremtid vil være udsigt til bedring af de helbredsmæssige forhold, og at der i lang tid fremover vil være et behov for at afhjælpe følgerne af den nedsatte funktionsevne. Normalt vil lidelsen være en belastning for borgeren resten af livet.

Hvis der er bevilget andre hjælpemidler, som vil kunne dække behovet for afhjælpning, er det afgørende, om det ansøgte produkt giver en yderligere afhjælpning af funktionsnedsættelsen.

Om et produkt er et hjælpemiddel for ansøgeren afhænger af, hvilket behov brugen af det skal afhjælpe.

I hjælpemiddelbekendtgørelsen er der en række særlige bestemmelser om støtte til visse hjælpemidler. Det er blandt andet støtte til injektions- og testmaterialer til brug for diabetikere, ortopædisk fodtøj til personer med varige og svære foddeformiteter og briller/kontaktlinser.

4. Kriterier for bevilling

Hjælp kan ydes, når hjælpemidlet

- 1) i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne,
- 2) i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller
- 3) er nødvendigt for, at den pågældende kan udøve et erhverv.

Væsentlighed

Hjælpemidlet eller forbrugsgodet skal i *væsentlig* grad kunne afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller i *væsentlig* grad lette den daglige tilværelse i hjemmet. Vurderingen heraf er konkret og individuel, og spørgsmålet om, hvorvidt kravet om væsentlighed er opfyldt, fastlægges ud fra en samlet vurdering af hjælpemidlets eller forbrugsgodets betydning for at kunne afhjælpe borgerens funktionsnedsættelse. Der kan ved denne vurdering lægges vægt på bl.a. helbredsmæssige forhold, sociale forhold, og herunder familiemæssige forhold, f.eks. børn i familien, hjælpemidlets betydning for muligheden for at leve et liv som andre på samme alder og i samme livssituation, og om der evt. kan findes andre måder at kompensere for funktionsnedsættelsen på.

Det afgørende er, at behovet for hjælpemidlet eller forbrugsgodet sammenholdt med den konstaterede funktionsnedsættelse er af tilstrækkeligt omfang til, at der reelt bliver tale om en væsentlig afhjælpning af de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller en væsentlig lettelse i den daglige tilværelse i hjemmet.

Hvis der er bevilget andre hjælpemidler, som vil kunne dække behovet for afhjælpning, så er det afgørende om det ansøgte produkt giver en yderligere afhjælpning af funktionsnedsættelsen.

Den daglige tilværelse i hjemmet

Ved vurderingen af kravet om, at hjælpemidlet eller forbrugsgodet kan lette den daglige tilværelse i hjemmet, kan der bl.a. lægges vægt på hjælpemidlets eller forbrugsgodets funktion og vigtighed i forbindelse med borgerens ophold i hjemmet. Der kan fx lægges vægt på betydningen for den pågældendes mulighed for så vidt muligt at klare sig uden hjælp fra andre. Der kan desuden lægges vægt på betydningen for, at borgeren fortsat har mulighed for at klare sig og forblive i eget hjem.

Herudover kan der lægges vægt på hjælpemidlets eller forbrugsgodets funktion for andre, der hjælper borgeren til dagligt i hjemmet. Der kan fx være tale om en lift eller en særlig seng, som en plejer eller et familiemedlem bruger ved pleje af den pågældende.

De sociale forhold, herunder om borgeren har ægtefælle og børn, skal tages i betragtning ved vurderingen af behovet for et hjælpemiddel eller forbrugsgode. Det forventes som udgangspunkt, at fx ægtefælle eller børn medvirker ved udførelse af praktiske opgaver i hjemmet. Det offentlige kan dog ikke pålægge børn af borgere med nedsat funktionsevne mere arbejde i hjemmet end andre børn på samme alder udfører, ligesom det offentlige ikke kan pålægge en evt. ægtefælle arbejde i hjemmet udover, hvad der er normalt og ligger inden for rimelighedens grænser.

Udøvelse af erhverv

Der skal ved vurderingen lægges vægt på, om hjælpemidlet eller forbrugsgodet er nødvendigt for, at borgeren kan være i erhverv. Hjælpemidlet eller forbrugsgodet skal være en forudsætning for, at borgeren overhovedet kan være i erhverv og bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet.

5. Afgrænsning til anden lovgivning

Generelt om forholdet til anden lovgivning

Der findes regler om ydelse af hjælpemidler inden for bl.a. sygehussektoren, hjemmesygeplejen, tandplejen, uddannelsessektoren og beskæftigelsessektoren.

Det er kun, hvor det ansøgte hjælpemiddel ikke kan henføres til disse bestemmelser, at ansøgningen behandles efter regler i den sociale lovgivning, jf. servicelovens § 115.

Foruden servicelovens hjælpemiddel- og forbrugsgoderegler indeholder den sociale lovgivning muligheder for hjælp i servicelovens §§ 41 og 100 om merudgiftsydelse til henholdsvis børn og voksne og § 116 om boligændringer.

Da en række sektorer hver for sig administrerer hjælpemidler, kan der opstå problemer for borgeren i forbindelse med ydelse af hjælpemidlet, idet der kan opstå tvivl om, hvilken sektor der skal yde hjælpemidlet. Der kan også opstå problemer i forbindelse med sektorskift. Det er derfor nødvendigt, at sagsgangen sektorerne imellem lettes, og at samarbejdet mellem sektorerne smidiggøres og udbygges mest muligt, således at borgeren altid er sikret de nødvendige hjælpemidler.

I princippet kan der være afgrænsningsproblemer imellem alle de ovennævnte kategorier, men i praksis er det skillelinjen mellem behandlingsredskaber, som regionen skal betale, og hjælpemidler, som kommunen skal betale, der har størst betydning.

Det bemærkes i den forbindelse, at et givet apparatur eller redskab både kan være et behandlingsredskab og et hjælpemiddel. Om det kategoriseres som det ene eller det andet afhænger af den sammenhæng, apparaturet eller redskabet indgår i, dvs. om det opfylder kriterierne for at kunne kategoriseres som et behandlingsredskab eller et hjælpemiddel.

Sygehussektoren (sektoransvarlighed)

Sundheds- og Ældreministeriets cirkulære om afgrænsningen af behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsenet, angiver retningslinjer for afgrænsning af behandlingsredskaber, hvor udgifterne afholdes af sygehusvæsenet.

Som behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsenet, anses apparatur og hjælpemidler, som patienten forsynes med som led i eller som fortsættelse af den behandling, der er påbegyndt på sygehuset. Formålet er enten at tilvejebringe yderligere forbedring af det resultat, der er opnået ved sygehusbehandlingen eller at forhindre forringelse af dette resultat. Følgende grupper af hjælpemidler/apparatur anses herefter for at være behandlingsredskaber:

- Hjælpemidler og apparatur, som ordineres som led i behandling på sygehus, og som i reglen anvendes under kontrol af sygehuset, inden tilstanden er stationær.
- Hjælpemidler og apparatur som indopereres under indlæggelse på sygehus.
- Apparatur, som ordineres af sygehuset og anskaffes til mere eller mindre permanent brug i hjemmet, men hvor patienten har fået undervisning i brugen på sygehuset eller er under en

vis kontrol på sygehuset.

Cirkulæret er vejledende, og det kan ikke udelukkes, at de i cirkulæret nævnte eksempler på hjælpemidler i nogle tilfælde må betragtes som behandlingsredskaber, hvor det er sygehusvæsnet der afholder udgiften. Der kan som eksempel henvises til produkter, som er en integreret del af et andet produkt eller i øvrigt er nødvendigt for anvendelsen af dette produkt efter dets formål. Sådanne produkter skal bevilges sammen med det primære produkt af den sektor, der er ansvarlig for ydelsen (sektoransvarlighedsprincippet).

For visse hjælpemidler afhænger afgrænsningen af, om der er tale om et hjælpemiddel eller forbrugsgode efter servicelovens §§ 112 eller 113 eller et behandlingsredskab efter sygehusreglerne, af en vurdering i det konkrete tilfælde af lidelsens karakter og omfang, og hvilke behov brugen af hjælpemidlet eller behandlingsredskabet skal afhjælpe.

6. Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser om hjælpemidler og forbrugsgoder

Der er ikke tale om en udtømmende opstilling af Ankestyrelsens principmeddelelser.

Principmeddelelserne er udvalgt i sammenhæng med emnet for at belyse vores almindelige praksis på området. Principmeddelelserne kan læses i fuld længde i Ankestyrelsens Principdatabase. Principdatabase findes på vores hjemmeside [her](#).

36-22

Principmeddelelsen fastslår

Principmeddelelsen fastslår kriterier, som kan indgå i vurderingen af, om et forbrugsgode indgår i sædvanligt indbo. Der kan efter reglerne i serviceloven og hjælpemiddelbekendtgørelsen ydes støtte til "forbrugsgoder" til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når forbrugsgodet i væsentlig grad kan afhjælpe følgerne af den nedsatte funktionsevne, eller i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller er nødvendig for, at borgeren kan udøve et erhverv.

Et "forbrugsgode" er defineret som et produkt, der er fremstillet og forhandles bredt med henblik på sædvanligt forbrug hos befolkningen i almindelighed.

Der kan dog ikke ydes støtte til "forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo". Herved forstås genstande, "som normalt findes i ethvert hjem, der måtte ønske det". Det kan for eksempel være almindelige stole, borde, senge, telefoner, TV, radioer, CD-afspillere, DVD-afspillere, tablets, almindelige computere, vaskemaskiner, tørretumblere, opvaskemaskiner, almindelige køkkenmaskiner m.v.

Hvilke forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo, vil løbende ændres i takt med den almindelige samfundsudvikling. Det kan betyde, at et produkt, der tidligere blev betragtet som et forbrugsgode, nu skal betragtes som et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo

Ved den nærmere vurdering af, om et forbrugsgode normalt indgår i sædvanligt indbo, kan følgende kriterier inddrage.

- Produktets udbredelse, herunder om det forhandles bredt over hele landet, og om det forhandles til forbrugere.
- Produktets funktionalitet.

- Om produktet findes i forskellige farver, størrelser og prisklasser.
- Befolkningens levestandard, herunder leve- og forbrugsvaner.
- Den teknologiske udvikling.
- Prisniveauet på produktet, herunder om prisniveauet ikke adskiller sig væsentligt fra lignende produkter.
- Ovennævnte kriterier er ikke en udtømmende liste. Der skal for hvert produkt foretages en vurdering af, om der er tale om et produkt, der er fremstillet og forhandles bredt med henblik på sædvanligt forbrug hos befolkningen i almindelighed.

20-22

Principmeddelelsen fastslår

Ansøgning om kompressionsstrømper som et hjælpemiddel skal behandles efter betingelserne for bevilling af hjælpemidler i servicelovens § 112.

Vejledningen om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder indeholder nogle vejledende indikationer for, hvornår der eventuelt vil kunne være grundlag for bevilling af kompressionsstrømper som et hjælpemiddel. Myndighederne kan ikke afslå bevilling af kompressionsstrømper alene med den begrundelse, at indikationen for at skulle bruge kompressionsstrømper ikke er omtalt i vejledningen.

Efter servicelovens § 112 kan der ydes støtte til hjælpemidler, som har til formål at afhjælpe de varige følger af en nedsat funktionsevne. Et hjælpemiddel skal medvirke til, at borgeren får mulighed for at føre en så normal og selvstændig tilværelse som muligt og i størst mulig grad gøre den pågældende uafhængig af andres bistand i dagligdagen. Der kan ydes støtte til hjælpemidler, bl.a. når hjælpemidlet i væsentlig grad afhjælper en nedsat funktionsevne.

Produkter som har til formål at forbedre, vedligeholde eller forhindre forringelse af det aktuelle funktionsniveau, er ikke hjælpemidler i servicelovens forstand.

Kompressionsstrømper kan både være et hjælpemiddel og have karakter af behandlingsredskab, som ikke kan bevilges efter reglerne om hjælpemidler. Om kompressionsstrømper skal anses for et hjælpemiddel afhænger af en konkret og individuel vurdering af sagens oplysninger, herunder blandt andet, hvad det primære formål med kompressionsstrømper er for den enkelte.

De konkrete sager

I sag nr. 1 vurderede Ankestyrelsen, at kompressionsstrømper ikke var et hjælpemiddel for borger. Borger ansøgte om kompressionsstrømper på grund af rosen og væske i begge ben. Det fremgik af de lægelige oplysninger, at kompressionsstrømperne var af forebyggende karakter, og at behandlingen var varig.

Ankestyrelsen stadfæstede derfor kommunens afgørelse, men med en ændret begrundelse.

I sag nr. 2 vurderede Ankestyrelsen, at kompressionsstrømper ikke var et hjælpemiddel for borger. Borger ansøgte om kompressionsstrømper til forebyggelse af blodpropper.

Ankestyrelsen vurderede, at der ikke var tale om et hjælpemiddel i servicelovens forstand, da

kompresionsstrømperne havde til formål at forbedre, vedligeholde eller forhindre forringelse af det aktuelle funktionsniveau.

Ankestyrelsens stadfæstede således kommunens afgørelse, men med en ændret begrundelse.

40-19

Principmeddelelsen fastslår, at et el-køretøj er et forbrugsgode, hvortil der som udgangspunkt kan ydes støtte til køb med 50 procent af prisen på et almindeligt standardprodukt. I særlige tilfælde har et el-køretøj reelt ikke en anden funktion end at fungere som et hjælpemiddel på linje med andre egentlige hjælpemidler. Hvis et el-køretøj udelukkende fungerer som et hjælpemiddel for borgeren, bevilges det med den fulde anskaffelsespris.

Ved vurderingen af behovet for et el-køretøj skal indgå borgerens helbredsmæssige og sociale forhold, herunder muligheden for at blive selvhjulpne og uafhængige af hjælp fra andre.

Borgerens behov for et køretøj til transport i nærområdet, og muligheden for at færdes på anden vis, skal desuden inddrages.

Kommunen kan yde støtte til en trehjulet cykel som et hjælpemiddel, da disse er fremstillet specielt til at afhjælpe borgere med nedsat balance, der som følge heraf ikke kan cykle på en tohjulet cykel. Der ydes støtte efter reglerne om hjælpemidler, hvis væsentlighedskriteriet er opfyldt.

15-13

Principmeddelelsen fastslår, at der normalt ikke kan ydes støtte til hjælpemidler, som ansøger selv har anskaffet, inden bevilling.

Hvis en kommune har truffet afgørelse om afslag på bevilling af et hjælpemiddel, og ansøgeren klager over denne afgørelse til nævnet, skal nævnet behandle denne klage, selvom ansøgeren selv har anskaffet sig hjælpemidlet efter kommunens afgørelse.

Den ansøger, der vælger at anskaffe et hjælpemiddel, mens klagen behandles, bærer selv risikoen for selv at komme til helt eller delvist at afholde udgiften til hjælpemidlet.

Selvom ansøgeren senere findes berettiget til et hjælpemiddel, kan der være forhold, der bevirker, at udgiften ikke kan dækkes helt eller delvist. Det kan skyldes, at kommunen har leverandøraftaler, det indkøbte hjælpemiddel ikke er det bedst egnede og billigste, eller at kommunen selv kan stille et identisk hjælpemiddel til rådighed.

13-13

Principmeddelelsen fastslår, at det er et almindeligt socialretligt princip, at der som udgangspunkt ikke kan ydes hjælp til udgifter, som en borger har påtaget sig, inden han har søgt kommunen om hjælp.

Hvis der er tale om en akut/uopsættelig udgift, fejlagtig vejledning fra kommunens side, en ansøgning om en løbende ydelse eller ydelse, der er forholdsvis nøje beskrevet i loven, vil der efter en konkret vurdering kunne ydes hjælp til udgifter, som en borger har påtaget sig, inden borgeren har søgt kommunen om hjælp.

7. De konkrete mødesager

Sag	Resultat	Resumefelt
Sag 1	Hjemvisning og stadfæstelse	Støjreducerende høretelefoner er et forbrugsgode, der indgår i sædvanligt indbo. Hjemvisning til vurdering af, om det er en nødvendig merudgift - 36-22.
Sag 2	Stadfæstelse	Borger ansøger om ståstøttestol. Borger kan kompenseres med almindelig kontorstol/arbejdsstol - en stol uden handicapkompenserende funktioner er et forbrugsgode, der indgår i sædvanligt indbo - 36-22.
Sag 3	Stadfæstelse	Bevilling af el-køretøj som et forbrugsgode. Borger ønsker den som et hjælpemiddel. Borgers gangdistance er på 275 meter uden rollator. Borger er ikke i stand til at færdes med bus, men kan tage tog med ledsagelse. Borger er i stand til at færdes uden for hjem uden el-køretøj. Forbrugsgodeværdi for borger - 40-19.
Sag 4	Stadfæstelse	El-køretøj anskaffet inden bevilling - borgers funktionsevne muliggør at hun kan færdes i nærområde - ikke grundlag for at tilsidesætte, at køb ikke var uopsætteligt - 15-13 og 6-19 om kommunens vejledningsforpligtelse.
Sag 5	Stadfæstelse	Trehjulet el-ladcykel - forbrugsgode, der indgår i sædvanligt indbo - tilbudt el-køretøj - bemærkning om, at der ikke bevilges støtte til hjælpemidler/forbrugsgoder med det primære formål at forbedre funktionsniveau - borger ansøgning om el-køretøj behandles særskilt ved kommunen - 40-19.
Sag 6	Stadfæstelse	Afslag på trehjulet cykel med el - kompenseret med el-køretøj - bedst og billigst egnet - 40-19.
Sag 7	Stadfæstelse	Afslag på kabinescooter - kompenseret med åben scooter/el-køretøj - ikke lægefaglig dokumentation for skånehensyn - bemærkning om flextrafik - 40-19.

Sag 8	Hjemvisning	Ansøger om kabinescooter - km giver afslag med den begrundelse, at kørselsbehov kan dækkes via tohjulet scooter + kørselsordninger - oplysninger om balanceproblemer, følsom for kulde samt at hun kun kan tage fra med venstre fod - borger mener, at det er livsfarligt at færdes på tohjulet - sendes hjem til belysning af evne til at færdes på tohjulet - 40-19.
Sag 9	Hjemvisning	Kædedyne til barn – afslag fordi kommunen vurderer, at det er et behandlingsredskab – hjemvisning til vurdering af, om alle behandlingsmuligheder/pædagogiske tiltag er udtømte – såfremt de er det, skal der foretages en væsentlighedsvurdering – 49-18.
Sag 10	Hjemvisning	Kædedyne – afslag fordi kommunen vurderer, at det ikke er et hjælpemiddel – hjemvisning til vurdering af, om alle behandlingsmuligheder/pædagogiske tiltag er udtømte – såfremt de er det, skal der foretages en væsentlighedsvurdering – 49-18.
Sag 11	Hjemvisning	Kugledyne – km giver afslag med den begrundelse, at en kugledyne er basisinventar på bosted – ikke oplysninger om, hvorvidt den ansøgte dyne er basisinventar – ikke oplysninger om, at borger er kompenseret med de tilbudte dyner – borger ansøger om tungere dyne end den, som botilbud tilbyder – hjemvist til, om borger har personligt behov for tungere dyne – C-25-04.
Sag 12	Ændring	el-køretøj - km finder ikke, at borgers kørselsbehov er væsentligt - borger har et ønske om øget aktivitetsniveau - isoleret i hjem i 2 år - ikke færdes udendørs selvstændigt - ingen gangdistance - bil i husstand som ægtefælle kører - vil blive mere selvstændig med el-køretøj - km skal tage stilling til, om det er et forbrugsgode eller et hjælpemiddel for borger - 40-19.
Sag 13	Hjemvisning	Borger ansøger om et tyngdeprodukt, og får afslag med henvisning til, at såfremt det primære formål er smertelindring, er det et behandlingsredskab. Hjemvisning til belysning af, om alle behandlingsmuligheder er udtømte, og i bekræftende fald, om der er flere aktiviteter borger kan lave med dyne – 49-18.

Sag 14	Stadfæstelse	stadfæstelse - el-køretøj - ikke væsentlig afhjælpning - gangdistance på 500 m. + anvender offentlig transport/kørselsordninger - vejledes om rollator - 40-19.
Sag 15	Stadfæstelse	El-køretøj. Borger søger om dækning af udgift til dækning af slanger og dæk til el-køretøj. Driftsudgift - ændret begrundelse.
Sag 16	Hjemvisning	Kædedyne - Varighed - Ikke konkrete oplysninger om iværksatte behandlingsmuligheder - PM 49-18
Sag 17	Stadfæstelse	Forbrugsgoder, § 113, boligindretning, § 116, ovn med udtræksskinner og låge der kan gå ind under - Forbrugsgode, der indgår i sædvanligt indbo - PM 36-22
Sag 18	Stadfæstelse	Hvilestol med El-funktion - tilstrækkeligt kompenseret med en alm hvilestol, sædvanlig indbo - PM 73-16
Sag 19	Stadfæstelse	Ringdyne - personkredsvurdering - alle behandlingsmuligheder er ikke udtømte. Borger lider af flere psykiske lidelser, som hun har modtaget behandling for. Borger har ikke profiteret tilstrækkeligt heraf, hvorfor borger nu skal i videre behandling ved indlæggelse.
Sag 20	Stadfæstelse	HÅG Capisco 8106 kontorstol - forbrugsgode, der indgår i sædvanligt indbo. Kontorstolen forhandles bredt over hele landet, og er tilgængelig for den brede befolkning i forskellige prisklasser og farver. Ikke grundlag for at vurdere stolen anderledes end andre kontorstole, da den er uden handicapkompenserende funktioner. PM 36-22.
Sag 21	Stadfæstelse	Transportabelt sæde med sele og børnebestik - forbrugsgoder, der indgår i sædvanligt indbo. Ved Google-søgning ses det, at begge produkter forhandles bredt og kan fås i forskellige prisklasser og farver. PM 36-22.
Sag 22	Hjemvisning	Sammenklappelig el-kørestol - ikke tilstrækkelige oplysninger i sagen til at vurdere, om borger kompenseret med sin manuelle kørestol. Borger ønsker at blive mere selvstændig ved ture ud af huset. Der foreligger ikke oplysninger om omfanget af kørselsbehovet, eller i hvilket omfang borger føler sig begrænset i nuværende situation. PM 40-19.

Sag 23	Hjemvisning	Transportkørestol – personkreds- og væsentlighedsvurdering. Kommunen vurderer, at borger ikke er i personkredsen, samt at borgers behov ikke er væsentligt. Der foreligger ikke oplysninger om udredningen, som kommunen henviser til, og kommunen har heller ikke undersøgt om der er udsigt til bedring. Der foreligger heller ikke oplysninger om, i hvilket omfang borger vil kunne blive mere selvhjulpne med en transportkørestol. Det forhold, at borger formentligt ikke selv kan komme ned af trapperne, kan ikke i sig selv medføre, at der ikke er tale om et væsentligt behov. PM 40-19.
Sag 24	Stadfæstelse	Manuel kørestol til indendørs brug – væsentlighedsvurdering. Borger ansøger, at kørestolen skal anvendes ved udførelse af daglige aktiviteter i hjemmet. Herudover fremgår det af sagens oplysninger, at borger ikke kan få udvidet boligstøtte, da hendes nuværende kørestol er selvindkøbt. Borgers gangdistance er 200-300 meter uden ganghjælpemidler. Kommunen vurderer, at en arbejdsstol kompenserer bedre for det oplyste behov.
Sag 25	Stadfæstelse	Mini joystick til el-kørestol – ikke væsentligt yderligere afhjælpning. Borger har sværere ved at komme rundt en tidligere, og skal nu også have mere udstyr med rundt. Udfordringen opstår særligt udenfor på ujævnt underlag og ved kulde. Borger kan dog i høj grad anvende kørestolen selvstændigt. Borger har desuden 24 timers hjælp, og kommunen har bevilget ledsagerstyring hertil. PM 40-19.
Sag 26	Stadfæstelse	Kugledyne – personkredsvurdering – alle behandlingsmuligheder er ikke udtømte. Borger er indlagt på tidspunktet for kommunens afgørelse. Efter indlæggelsen skal borger følges i psykiatrisk efterambulant forløb med samtaler og medicinkontrol. Herudover er der iværksat socialpædagogisk støtte.
Sag 27	Stadfæstelse	El-scooter – ikke væsentlig yderligere afhjælpning. Borger er bevilget rollator, som hun ifølge egne oplysninger, kan færdes med i nærområdet. Borger oplyser, at hun har været til fods på en rute op til 1,6 km. Dermed har borger en brugbar gangdistance. Herudover er borger i stand til at anvende Flextrafik. PM 40-19.

Sag 28	Stadfæstelse	Ekstra rollator – ikke væsentlig yderligere afhjælpning. Kommunen udskifter borgers nuværende rollator til en passende model, som borger kan anvende både indendørs og udendørs. Borger mener dog ikke, at hun har mulighed for at rengøre rollatoren efter udendørs brug. PM 75-16.
Sag 29	Stadfæstelse	Hjælpemotor til manuel kørestol – væsentlighedsvurdering. Borger ønsker hjælpemotor for at færdes selvstændigt over længere distancer, og hvor det kan være svært eller umuligt at medbringe el-scooter. Borger er tilstrækkeligt kompenseret med el-scooter, handicapbil, kørestol og rollator.
Sag 30	Hjemvisning	El-køretøj – som hjælpemiddel – mangler oplysninger om gangdistance og udtrætning, og om hvordan borger kommer omkring. PM 40-19
Sag 31	Stadfæstelse	El-køretøj – som hjælpemiddel – udskiftning af el-køretøj – har et helt nyt el-køretøj købt med 50%-støtte, og kan derfor ikke få dette udskiftet og bevilget et nyt som hjælpemiddel. Nyansøgning og ikke bevillingen af 50%-støtte, der klages over. PM 40-19
Sag 32	Stadfæstelse	Kabinescooter med plads til 2 – kan kompenseres med el-køretøj med plads til 1, da ægtefælle kan ledsage borger på andre måder – derfor ikke væsentligt med plads til 2. At borger ikke ønsker et el-køretøj med plads til 1 kan ikke ændre noget. PM 40-19
Sag 33	Stadfæstelse	Letvægtstransportkørestol – har allerede kørestol – det er ikke godtgjort, at samlever ikke kan løfte den eksisterende kørestol – derfor heller ikke godtgjort, at en letvægtstransportkørestol i væsentlig grad yderligere afhjælper.
Sag 34	Ændring	El-køretøj fungerer udelukkende som hjælpemiddel – afgørende, at borger har meget kort gangdistance på maksimalt 20 meter på op til 6 minutter og efterfølgende udtrætning – ikke afgørende, at der er bil i hjemmet på grund af manglen på gangfunktion. PM 40-19
Sag 35	Stadfæstelse	Hvilestol uden handicapkompenserende funktioner – forbrugsgode – indgår i sædvanligt indbo – PM 73-16
Sag 36	Ændring	Kyfose-pude – hjælpemiddel – særlig fremstillet til personer med kyfose - væsentlig afhjælpning, da den udtalte kyfose påvirker søvnen meget og deraf manglende energi til dagligdagsaktiviteter i dagtimerne. PM 73-16.

Sag 37	Stadfæstelse	Lys til kørestol – ej nødvendigt for at bruge kørestolen efter formålet, da kørestolen kompenserer for manglende gangfunktion – gående har selv ansvar for at gøre sig bemærket med lys og reflekser i mørke
Sag 38	Hjemvisning	Fiberdyne – ikke tilstrækkelige oplysninger i sagen til at kunne vurdere, om borger kan kompenseres med en tyngdedyne, der indgår i sædvanligt indbo.
Sag 39	Hjemvisning	Kædedyne – ikke tilstrækkelige oplysninger i sagen til at kunne vurdere, om borger kan kompenseres med en tyngdedyne, der indgår i sædvanligt indbo.